

Oponentský posudek

Bc. David Hajs, Pamětní knihy fary Římov z let 1786-1920.

Autor se zabývá dvěma pamětními knihami římovské fary z let 1786-1920. Práci uvádí dějinami farnosti od 17. století, poté rozebírá vnější podobu knih a kategorizaci zápisů. Následuje přehled autorů záznamů.

Z hlediska shromažďování dat, jejich analýzy i pečlivosti formálního zpracování, má autor dobré předpoklady pro historickou práci. Zejména a výslovně oceňuji jeho práci s prameny, která nebývá u mnohých historiků běžná. Další poznámky je tedy nutné chápat jako doporučení a inspiraci.

Čtenář by jistě ocenil kapitolu o vzniku pamětních knih u jednotlivých kostelů, která by odpověděla na otázku, zda byly cíleně zaváděny nadřízenými církevními institucemi nebo vycházely z iniciativy farářů. Protože fary byly vždy objektem vizitací, dohlížela vyšší místa na jejich vedení a nutila duchovní správce, aby zápisy nějak strukturovali? Tady by se dala využít citovaná literatura, která se knihami podobného typu zabývala. Zásahy do vnitřního členění se nezdají příliš pravděpodobné, když autorství reforem v zápisech autor spojuje s osobní iniciativou Dominika Wirtha.

Autor v textu označuje tyto knihy jako o úřední, případně je označuje jako normativní pramen. Tady se projevuje nepochopení termínu, protože jako úřední jsou chápány knihy, které jsou vedeny institucemi pro potřeby veřejnosti, nikoli pro úzký okruh osob kolem duchovního správce, ne-li pro něj samého. Normativní charakter mají knihy nařízení nebo zákoníky.

Názvy některých kapitol mají poněkud nadnesené, až nepřípadné názvy. To se týká především kapitoly 4 nazvané „Analýza autorů...“ V podstatě ale obsahuje medailony jednotlivých duchovních správců, které jsou obohaceny o zjištění získaná při rozboru vnějších znaků (podoby) pamětních knih. Stejně tak kapitola 3 (Kategorizace obsahu...) nenabízí vlastní členění, ale vychází z rozdělení obsahu, zavedeného Wirthem. Měla by být součástí kapitoly 2, protože tu jde o rozbor pramene.

Vnější popis pamětních knih, který se zpočátku tváří jako kodikologický, by bylo možné vylepšit dalšími informacemi, které by umožnily rekonstruovat každodennost zápisů. Například otázka jako: jsou za jednotlivými kapitolami volné stránky (volná místa) nebo oddíly na sebe navazují uprostřed stran? První varianta by znamenala, že pro ně byl vymezen dopředu prostor, takže bylo psáno již do knihy. Nebo se psalo na volné archy, které byly později vyvázány?

Zbyněk Sviták

Brno 31. 3. 2020